

Київський університет імені Бориса Грінченка

Інститут мистецтв

Кафедра академічного та естрадного вокалу

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та навчальної роботи
ОК Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 19 » 11 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Історія мистецтв:

Історія вокального мистецтва

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (Сольний спів)

Освітнього рівня першого (бакалаврського)

Освітньої програми 025.00.02 Сольний спів

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРИНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальниця відділу
моніторингу якості освіти
Прод. № 2183/20
Лисенко
(підпис) (прізвище, ім'я)
«   » 2020

Київ - 2020

Розробник: Мережко Юлія Валеріївна, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу; Чернета Тетяна Олександрівна, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу.

Викладач: Чернета Тетяна Олександрівна, доцент кафедри академічного та естрадного вокалу.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри академічного та естрадного вокалу

Протокол від 29.08. 2019 року № 7

Завідувач кафедри Мережко (Ю.В. Мережко)
(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми
(керівником проектної групи) 025.00.02 Сольний спів

_____._____.2019 р.

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проектної групи) Петрикова (О.П. Петрикова)
(підпис)

Робочу програму перевірено

_____._____.2019 р.

Заступник директора Таранник (А.О. Таранник)

Пролонговано:

на 2020/21 н.р. Мережко (Мережко), «29» 08 2019 р., протокол № 10
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__»__ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання			
	денна		заочна	
Вид дисципліни	<i>Обов'язкова</i>			
Мова викладання, навчання та оцінювання	<i>Українська</i>			
Загальний обсяг кредитів/ годин	<i>2/60</i>			
Курс	<i>2</i>			
Семестр	<i>III</i>		-	-
Кількість змістових модулів за розподілом:	<i>2</i>			
Обсяг кредитів	<i>2</i>			
Обсяг годин, у тому числі:	<i>60</i>			
Аудиторні	<i>28</i>			
Модульний контроль	<i>4</i>			
Семестровий контроль	-			
Самостійна робота	<i>28</i>			
Форма семестрового контролю	<i>Залік</i>			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни – надати студентам ґрунтовні знання щодо історичного розвитку, етнокультурних витоків, умов становлення й формування вокального мистецтва; його місця і ролі в культурному житті національного та світового інформаційного простору, а також надати фаховим орієнтири щодо естетичних традицій європейського академічного оперно-концертного виконавства.

Завдання навчального курсу:

- розширення музичного кругозору студентів для об'єктивної оцінки історичних явищ вокального мистецтва;
- формування професійних виконавсько-естетичних орієнтирів, переконань, світогляду;
- розвиток пізнавальних і фахових зацікавлень у самостійній творчій роботі;

- ознайомлення студентів з досягненнями світових вокальних шкіл, класичною і сучасною виконавською практикою мистецтва сольного співу;
- вивчення історії розвитку традиції вокального виконавства (XVII –XX століття);
- знайомство з особливостями розвитку оперного виконавства у вітчизняній та зарубіжній музичній культурі.

3. Результати навчання за дисципліною:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- застосовувати знання з історії естради, історії музики та інших видів мистецтва у професійній діяльності;
- демонструвати знання творчого доробку композиторів різних епох та розуміння стилістичних і жанрових особливостей музичних творів;
- бути обізнаним щодо історичного розвитку, етнокультурних витоків, умов становлення й формування зарубіжного і вітчизняного вокального мистецтва;
- визначати належність співаків до основних відомих вокальних шкіл;
- знати відомих представників зарубіжних і вітчизняних вокальних шкіл.

У результаті вивчення курсу студент формує такі **програмні компетентності**:

- комунікативна (здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності, демонстрація вільного володіння українською мовою відповідно до норм культури мовлення під час обговорень та дискусій на лекціях, доповідей на семінарських заняттях);
- науково-дослідницька (здатність знайти, критично оцінити та проаналізувати інформацію з історії вокального мистецтва, підготувати доповідь на семінарське заняття, опрацювати фахову наукову статтю з вокальної тематики);
- самоосвітня (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

Начальна програма дисципліни «Історія мистецтв: Історія вокального мистецтва» забезпечена електронним навчальним курсом (<https://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=13869>) та може за потреби викладатись дистанційно.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						Самостійна
	Усього	Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні		
Модуль I. Змістовий модуль 1. Італійська національна вокальна школа							
Тема 1.1. Італійська вокальна школа у XVII-XVIII століттях. Венеціанська оперна школа. Передумови виникнення та розвитку.	5	2					3
Тема 1.2. Оперне мистецтво Риму. Представники композиторської школи. Виконавська характеристика вокальних партій опери <i>seria</i> .	7	2	2				3
Тема 1.3. Провідні співочі школи. Режим навчання та методичні принципи виховання співаків в Італії XVII-XVIII століттях.	5	2					3
Тема 1.4. Вокальний стиль опери-буффа.	5	2					3
Тема 1.5. Вокальне мистецтво Італії XIX століття. Вокальні партії у оперній творчості Джузеппе Верді.	6	2	2				2
Модульний контроль.	2						
Разом	30	10	4				14
Змістовий модуль 2. Німецька, французька та українська національні вокальні школи (III курс, VI семестр)							
Тема 2.1. Становлення та розвиток німецької національної вокальної школи. Новаторські опери Ріхарда Вагнера.	5	2					3
Тема 2.2. Німецьке вокальне виконавство та педагогіка XIX - XX століття.	8	2	2				4
Тема 2.3. Французьке вокальне виконавство та педагогіка XVII -XX століття.	8	2	2				4
Тема 2.4. Витоки української національної школи співу та розвиток вокального мистецтва в Україні за часів Царської Росії (XVIII-XIX століття). Творчість Миколи Лисенка у формуванні української академічної школи співу.	7	2	2				3
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	6				14
Усього	60	18	10				28

5. Програма навчальної дисципліни

Модуль I.

Змістовий модуль 1. Італійська національна вокальна школа

Тема 1.1. Італійська вокальна школа у XVII-XVIII століттях. Передумови виникнення та розвитку. Венеціанська оперна школа. Засвоєння особливостей вокального виконавського стилю Італії у XVII-XVIII століттях. Ознайомлення з мистецтвом старовинного італійського «*Bel canto*». Знайомство з першою класичною оперою К. Монтеверді «Орфей».

Тема 1.2. Оперне мистецтво Риму. Представники композиторської школи. Виконавська характеристика вокальних партій опери *seria*. Вивчення специфіки неаполітанської вокальної школи. Знайомство з творчістю Алессандро Скарлатті. Ознайомлення з сюжетами опери-*seria*, виконавським складом даного жанру.

Тема 1.3. Провідні співочі школи. Режим навчання та методичні принципи виховання співаків в Італії у XVII-XVIII століттях. Ознайомлення зі специфікою навчання у перших консерваторіях Італії. Знайомство з представниками Великої Болонської вокальної школи (А. Бернаккі, Дж. Крешентіні, А. Мікш, А. Рафф). Порівняння Венеціанської, Міланської та Римської вокальних шкіл між собою.

Тема 1.4. Вокальний стиль опери-*buffa*.

Ознайомлення з сюжетами опери-*buffa*, виконавським складом. Знайомство з композиторами – авторами опер-*buffa*. Дж. Перголезі опера «Служниця-пані».

Тема 1.5. Вокальне мистецтво Італії XIX століття. Вокальні партії в оперній творчості Джузеппе Верді.

Вивчення творчості Дж. Верді. Знайомство з оперою «Ріголетто» Дж. Верді. Знайомство з представниками вердівського оперного стилю: Фр. Таманьо, В. Морель, Дж. Ронконі.

Модуль II.

Змістовий модуль 2. Німецька, французька, українська національні вокальні школи

Тема 2.1. Становлення та розвиток німецької національної вокальної школи. Новаторські опери Ріхарда Вагнера.

Ознайомлення з витоками німецької школи співу, новаторськими операми Р. Вагнера, вагнерівськими співаками (В. Шредер-Девріент, Ліллі Леман, Й. Тихачек, Л. Шнорр та ін.). Знайомство з вокальним методом Фрідріха Шмітта «школи примарного тону», трьома періодами у формуванні однорідного співацького голосу на всьому діапазоні.

Тема 2.2. Німецьке вокальне виконавство та педагогіка XIX - XX століть.

Знайомство з творчістю Ріхтера Штрауса, Соломії Крушельницької, Арнольда Шенберга. Ознайомлення з вокальною педагогікою Німеччини XIX - XX століття.

Тема 2.3. Французьке вокальне виконавство та педагогіка XVII -XX століття. Знайомство з музичним стилем рококо. Ознайомлення з творчістю Ж.Ф. Рамо та оперною реформою Х.В. Глюка (XVIII ст.). Обґрунтування поглядів

форанцузських педагогів вокалу XVII – XVIII ст. Знайомство з великою французькою оперою (XIX ст.), вокальними принципами XX ст.

Тема 2.4. Витоки української національної школи співу та розвиток вокального мистецтва в Україні за часів Царської Росії (XVIII-XIX століття). Творчість Миколи Лисенка у формуванні української академічної школи співу.

Ознайомлення з джерелами української національної школи співу та основними етапами розвитку українського музичного театру. Знайомство з творчістю українських співаків XVIII-XIX століття. Вивчення досвіду вокальної педагогіки від Хрещення Київської Русі до початку XIX століття. Оперна творчість М.В. Лисенка : «Наталка-Полтавка», «Тарас Бульба». Оперні театри України.

Підтеми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Модуль I. Змістовий модуль 1. Італійська національна вокальна школа		
1.	Оперне мистецтво Риму. Представники композиторської школи. Виконавська характеристика вокальних партій опери <i>seria</i> .	2
2.	Вокальне мистецтво Італії XIX століття. Вокальні партії у оперній творчості Джузеппе Верді.	2
Разом за змістовим модулем 1		4
Змістовий модуль 2. Німецька, французька, українська національні вокальні школи		
3.	Німецьке вокальне виконавство та педагогіка XIX - XX століття.	2
4.	Французьке вокальне виконавство та педагогіка XVII - XX століття.	2
5.	Витоки української національної школи співу та розвиток вокального мистецтва в Україні за часів Царської Росії (XVIII-XIX століття). Творчість Миколи Лисенка у формуванні української академічної школи співу.	2
Разом за змістовим модулем 2		6
Усього		10

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	5	5	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	3	3
Відвідування практичних занять	-	-	-	-	-
Робота на семінарському занятті / завантаження	10	2	20	3	30
Робота на практичному занятті	-	-	-	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	-	-	-	-	-
Виконання завдань до самостійної роботи	5	5	25	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25
Виконання ІНДЗ	-	-	-	-	-
	Разом	-	77	-	82
Максимальна кількість балів: 159					
Розрахунок коефіцієнта: 1,59					

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Кількість балів
Модуль I. Змістовий модуль 1			
1.	Описати передумови виникнення та розвитку італійської вокальної школи у XVII-XVIII століттях.	3	5
2.	Зробити виконавську характеристику вокальних партій опери-seria.	3	5
3.	Розкрити особливості вокального виконавського стилю Італії у XVII-XVIII століттях.	3	5
4.	Описати вокальний стиль опери-буффа.	3	5
5.	Назвати виконавців вокальних партій у оперній творчості Джузеппе Верді.	2	5
Разом за змістовим модулем 1		14	25
Змістовий модуль 2			
1.	Назвати та описати новаторські опери Ріхарда Вагнера – німецького національного композитора.	3	5
2.	Розкрити німецьку вокальну педагогіку XIX - XX століття.	4	5
3.	Зазначити витоки французької національної школи співу.	4	5
4.	Описати становлення української національної школи співу та розвиток вокального мистецтва в Україні за часів Царської Росії (XVIII-XIX століття).	3	5
Разом за змістовим модулем 2		14	20
Усього		28	45

Перевірка виконання студентами самостійної роботи, а також її оцінювання здійснюватиметься в процесі аудиторної роботи. Кількість балів залежатиме від дотримання таких вимог:

- своєчасності виконання самостійної роботи;
- повноти та якості її виконання;
- активності, ініціативності та творчого підходу.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

У процесі модульної контрольної роботи студент в аудиторії письмово відповідає на історично-теоретичні запитання. Викладач оцінює студента відповідно до встановлених критеріїв та шкали:

№	Модульна контрольна робота	Критерії оцінювання		Бали
1.	Письмове завдання (письмова відповідь на 3 запитання)	своєчасність виконання завдання	5	25
		повний обсяг виконання	5	
		якість виконання	5	
		змістовність	5	
		грамотність викладення	5	
2.	Письмове завдання (письмова відповідь на 3 запитання)	своєчасність виконання завдання	5	25
		повний обсяг виконання	5	
		якість виконання	5	
		змістовність	5	
		грамотність викладення	5	
Максимальна кількість балів				50

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Залік – III семестр

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

Специфіка дисципліни не передбачає питань для семестрового контролю.

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

«Історія мистецтв: історія вокального мистецтва»

Разом: 60 годин, лекції – 18 годин, семінарські заняття – 10 годин, самостійна робота – 28 годин, модульний контроль – 4 години.

Модулі	Змістовний модуль І					Змістовний модуль ІІ			
Назва модуля	Італійська національна вокальна школа					Німецька, французька, українська національні вокальні школи			
Кількість балів за модуль	77					82			
Теми	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	2.1	2.2	2.3	2.4
Години	2	4	2	2	4	2	4	4	4
Лекційні (1 б.) Разом: 9 б.	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Семінарські	4 години					6 годин			
Назва навчального модуля (семінарське заняття) Разом: 55 б.	Тема 1. Оперне мистецтво Риму. Представники композиторської школи. Виконавська характеристика вокальних партій опери seria. Тема 2. Вокальне мистецтво Італії ХІХ століття. Вокальні партії в оперній творчості Джузеппе Верді. (10+1)*2=22					Тема 1. Німецьке вокальне виконавство та педагогіка ХІХ - ХХ століття. Тема 2. Французьке вокальне виконавство та педагогіка ХVІІ -ХХ століття. Тема 3. Витоки української національної школи співу та розвиток вокального мистецтва в Україні за часів Царської Росії (ХVІІІ-ХІХ століття). Творчість Миколи Лисенка у формуванні української академічної школи співу. (10+1)*3=33			
Самостійна робота (5 б.) Разом: 45 б.	25 б.					20 б.			
Види поточного контролю Разом: 50 б.	Модульна контрольна робота 25 балів					Модульна контрольна робота 25 балів			
Всього: 159 Коефіцієнт: 1,59									

8. Інноваційні та альтернативні форми навчання з дисципліни «Історія мистецтв: історія вокального мистецтва» (за межами Інституту мистецтв):

- Відвідування Національного академічного театру опери та балету (Київ):
  - екскурсія будівлею театру, облаштування і технічні можливості оперної сцени
  - відвідування оперної постановки Дж. Верді з репертуару театру (Тема 1.5. Вокальні партії у оперній творчості Джузеппе Верді.);
- Відвідування Академічного театру опери та балету для дітей та юнацтва (Київ):
  - постановочні рішення режисера оперної вистави; особливості професії вокаліста
  - відвідування оперної вистави Дж. Пуччіні «Богема» (Тема 1.5. Вокальне мистецтво Італії ХІХ століття).

8. Рекомендовані джерела

Основні (базові)

1. Антонюк В.Г. Вокальна педагогіка (сольний спів) [підручник]. Київ : Віпол, 2007.
2. Антонюк В. Г. Українська вокальна школа: етнокультурологічний аспект [монографія]. Київ : Українська ідея, 2001.
3. Антонюк В. Г. Семен Гулак-Артемівський. Культура і сучасність. № 1, 2003.
4. Антонюк В. Г. Школа сольного співу НМАУ ім. П.І. Чайковського. Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ: Музична Україна, 2004.
5. Антонюк В. Г., Гнидь Б. П. Вокальний факультет. Спеціалізація “Спів”. Академія музичної еліти України: Історія та сучасність. Київ : Музична Україна, 2004.
6. Гнидь Б.П. Історія вокального мистецтва [підручник]. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 1997.
7. Тоцька Л. О. Вокально-виконавський стиль «Bel canto»: історико-теоретичний аспект. Педагогічні науки, вип. 107, 2010. С. 208-217.
8. Шуляр О. Д. Історія вокального мистецтва. Монографія: 2-ге видання. Ч. І. Івано-Франківськ, 2014. 391 с.
9. Шуляр О. Д. Історія вокального мистецтва. Монографія. Ч. II. Івано-Франківськ, 2013. 360 с.

Допоміжні

1. Антонюк В. Г. Вокальність у творчості Тараса Шевченка. Матеріали IV-го Міжнародного семінару “Шевченківський Петербург”. ГНУ “ІОВ РАО”, Санкт-Петербург, 2004.
2. Багадуров В. А. Очерки по истории вокальной педагогики. Москва : Музгиз, 1956.
3. Барсов Ю. А. Вокально-исполнительские и педагогические принципы М. И. Глинки. Львов: Музыка, 1968.
4. Батталья Еліо. Про виконання творів Верді. Музыка, 1975. № 2.
5. Білокінь С. Іванна Синенька-Іваницька. Київ : Медекоп, 1997.
6. Вагнер Р. Избранные работы. Москва: Искусство, 1978.
7. Варварцев Н. Н. Украина в российско-итальянских общественных и культурных связях. (первая половина XIX в.). Київ : Наукова думка, 1996.
8. Вокальне мистецтво: Історія. Сучасність. Перспективи : збірник статей / редактор-упорядник Ганна Карась. Івано-Франківськ : Фоліант, 2015. 208 с.

9. Вотріна В. В. Мистецтво співу і вокальна методика М. Е. Донець-Тессейр. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2001.
10. Востряков А. А. Образ героя в оперном спектакле [исследование]. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2007.
11. Герцман Е. В. Музыка Древней Греции и Рима. Санкт-Петербург : АЛЕТЕЙЯ, 1996.
12. Глинка М. И. Записки. Москва : Музыка, 1988.
13. Гмиря Б. Р. Статті. Листи. Спогади. Київ : Музична Україна, 1975.
14. Гнидь Б. П. Виконавські школи України: Кафедра сольного співу НМАУ ім. П. І. Чайковського (1971-2001). Київ : НМАУ, 2002.
15. Грисенко Л. М. Лариса Руденко. Київ : Музична Україна, 1978.
16. Дилецкий М. Граматика музикальна: Фотокопія рукопису 1723р. [підгот. О. С. Цалай-Якименко]. Київ : Музична Україна, 1970.
17. Искусство Артуро Тосканини. Львів : Музыка, 1974.
18. Колодуб І. С. Олександр Колодуб. Життя, творчість, спогади. Київ : Музична Україна, 2006.
19. Кочнева И., Яковлева А. Вокальный словарь. Ленинград : Музыка, 1986.
20. Крушельницька Соломія: Спогади. Метеріали. Листування [вст. ст. та упор. М. І. Головащенко]. Київ : Музична Україна, 1978.
21. Лисенко М. В. Листи [упор. та ком. О. Лисенка]. Київ : Мистецтво, 1964.
22. Львов М.Л. Из истории вокального искусства. Москва: Музыка, 1964.
23. Михайлова Т. М. Виховання співаків у Київській консерваторії: Хронологічний огляд з 1863 по 1963 рр. Київ : Музична Україна, 1970.
24. Мишуга О. П. Спогади. Матеріали. Листи [упор. М. І. Головащенко]. Київ: Музична Україна, 1971.